La Cerdanya vista per la ploma de Rafael Vallbona

Si voleu fer un acostament literari a la Cerdanya us proposem la lectura dels llibres del periodista i escriptor Rafael Vallbona. Editats tots per Edicions 62, l'últim és *Un any a la Cerdanya*, en què explica el dia a dia de la comarca: és una crònica de les vivències, les persones i els records personals de les seves estades. Una crònica sentimental d'una zona que coneix bé i que també ha fet protagonista en altres novel·les com *La comuna de Puigcerdà*, que recull un episodi històric de la Guerra Civil espanyola, quan Puigcerdà es va convertir en un cantó llibertari, o *La casa de la frontera*, en el qual fa una passejada pel segle XX a través de la història d'una família de la Cerdanya.

A l'esquerra, una imatge de l'església de Santa Maria de Talló, coneguda com *la catedral de la Cerdanya*. A sota, la Casa del Comú de Das, museu etnològic de la vida cerdana. MARC ROVIRA / GETTY

...i demà, ruta per Cardona i la seva muntanya de sal

Les esglésies de la Cerdanya

Portes obertes a les esglésies de la Cerdanya

La 'catedral' de Santa Maria de Talló encapçala una ruta pel patrimoni cerdà

TEXT **AURE FARRAN LLORCA**

D'excuses per anar a la Cerdanya no en calen gaires, ja que només per gaudir del seu entorn natural i de la seva gastronomia (qui pot dir *no* a un bon trinxat o a un tiró amb naps) ja paga la pena fer-hi una escapada. Però més enllà de l'oferta vinculada a la natura –i a l'esquí a l'hivern–, la Cerdanya disposa ara d'una ruta per descobrir el seu patrimoni artístic i cultural a través de la visita a vuit antigues esglésies de la comarca. Són petits tresors arquitectònics que normalment no es poden visitar i que ara posen la clau al pany per poder-hi entrar i descobrir-los.

I és que la intensa història de la Cerdanya ha dotat la comarca d'un ric patrimoni cultural, l'exponent més rellevant del qual és l'arquitectura religiosa romànica, representada en gairebé tots els nuclis. Gràcies a l'ampli ventall d'esglésies, convents, parròquies i edificis religiosos que es conserven podem aprofundir en la història de la comarca.

La ruta proposada es diu *Les claus de les esglésies de la Cerdanya* i us permetrà conèixer els interiors més espectaculars de les esglésies de la comarca. Han ideat dos itineraris per visitar quatre esglésies en cadascun d'ells, acompanyats d'una guia especialista en el patrimoni del Pirineu. En el recorregut de la Solana podreu conèixer les esglésies de Santa Maria d'All i Santa Maria de Quadres (Isòvol), i Santa Cecília de Bolvir i Sant Climent de Talltorta (Bolvir), i en el recorregut de l'Obaga les esglésies de Santa Maria de Talló i Sant Julià de Pedra (Bellver de Cerdanya), Sant Joan Baptista de Riu de Cerdanya i Sant Pere d'Alp. A l'església romànica de Santa Maria de Talló se la coneix popularment com *la catedral de la Cerdanya*, ja que al segle X es documenta com el lloc de culte més important de la vall. El bisbe d'Urgell s'hi va refugiar durant les batalles amb el comtat de Foix i el vescomtat de Castellbò durant el segle XII, però la història de Santa Maria de Talló comença molt abans, ja que hi va haver una important necròpolis, documentada des del segle V, i es creu que ja era seu d'una comunitat de clergues al segle IX. Els contraforts exteriors de la nau són poc comuns, amb forma de semicolumna, i sobre la porta d'accés es conserva la ferramenta romànica original. El campanar és del segle XVII i a l'interior es venera una imatge de la Mare de Déu del Talló, del XIII.

Anem de museus

També podeu aprofitar l'estada a la comarca per visitar diferents museus. Són 9 propostes ben variades que podeu començar a recórrer a Martinet, on hi ha el Centre d'Interpretació Casa del Riu, que us acostarà a la fauna i ecosistemes fluvials (Riberes Alt Segre). També a Montellà i Martinet hi ha el Parc dels Búnquers, on es poden veure (únicament amb visita guiada) algunes de les fortificacions de formigó armat que es van construir durant la guerra com a línia de defensa. A Bellver no deixeu de visitar el Museu del Bosc, a l'edifici conegut com a Sequer de les Pinyes, on es manté la maquinària original amb què als anys 50 del segle passat assecaven pinyes, una atractiva relíquia industrial. A Meranges, per la seva banda, hi ha un museu dedicat a un dels objectes quotidians més arrelats a la localitat: l'esclop, un calçat que s'exportava a tot el país.

Als peus del jaciment arqueològic del Castellot de Bolvir hi ha el Museu Espai Ceretània, que compta amb un centre d'interpretació on s'expliquen les diferents fases d'assentament amb audiovisuals, eines digitals i peces restaurades i exposades. A Das, i situada a la Casa del Comú de Das, la col·lecció-museu recull els aspectes més significatius de la vida cerdana, amb la vocació de recuperar el patrimoni etnològic de la comarca. A Ger podeu visitar Cal Sindreu, un espai únic amb una magnífica col·lecció de pintura, majoritàriament aquarel·les, per passar després per Puigcerdà, on hi ha el Museu Cerdà. Podeu acabar el recorregut a Llívia, visitant la seva farmàcia-museu. Documentada des de l'any 1594, es considera una de les més antigues d'Europa. ◆